

Stiftelsen Forska Utan Djurförsök
802004-1441

Årsredovisning 2023

Räkenskapsåret
2023-01-01 - 2023-12-31

Årsredovisning för

Stiftelsen Forska Utan Djurförsök

802004-1441

Räkenskapsåret
2023-01-01 - 2023-12-31

Innehållsförteckning:	Sida
Förvaltningsberättelse	1-8
Resultaträkning	9
Balansräkning	10-11
Noter	12-14
Underskrifter	15

Förvaltningsberättelse

Styrelsen för Stiftelsen Forska Utan Djurförsök får härmed avge årsredovisning för räkenskapsåret 2023-01-01 - 2023-12-31.

Allmänt om verksamheten

Stiftelsen Forska Utan Djurförsök bildades 1964, då under namnet Nordiska Samfundets Stiftelse För Vetenskaplig Forskning utan Djurförsök. Stiftelsen har till ändamål att: "främja sådan för folkhälsan eller djurhälsan bedriven vetenskaplig forskning, där djurförsök inte kommer till användning. Väsentligt är att Stiftelsen med sin verksamhet befordrar utvecklandet av sådana rön och metoder, att användningen av försöksdjur i synnerhet för plågsamma försök nedbringas med sikte på total avveckling."

För att uppnå ändamålet delar vi årligen ut ansökningsbara forskningsanslag till forskare, huvudsakligen vid svenska universitet och högskolor. Anslag kan även ges till forskare vid statliga forskningsinstitut, myndigheter och företag. Forskningen vi stödjer ska vara av hög vetenskaplig kvalitet och ha stor potential att ersätta djurförsök. Valideringsplaner och möjligheter att sprida metoden utanför forskarens eget laboratorium, är andra viktiga aspekter.

Vårt forskningsstöd ska främja utveckling, utvärdering samt spridning av djurförsöksfria metoder eller på annat sätt bidra till att djurförsök avvecklas. Vi stödjer även utveckling av nya metoder och tekniker som innebär att produkter från djur kan ersättas inom cellodling och i andra vetenskapliga sammanhang där sådana produkter används.

För att uppnå ändamålet arbetar Forska Utan Djurförsök även för att andra aktörer ska öka finansiering av forskning som kan ersätta djurförsök. Detta gör vi bl.a. genom att påverka politiskt för ökade statliga medel till forskning som innebär att djurförsök kan ersättas och genom olika samarbeten. För att driva på för ökade satsningar på sådan forskning, arbetar vi med att sprida information om behovet av - och möjligheterna med - forskning som kan ersätta djurförsök.

Forska Utan Djurförsöks arbete med kunskapsspridning handlar även om att fler centrala aktörer ska inspireras att främja forskning som kan ersätta djurförsök, och därför sker informations- och kunskapsspridning till bland annat forskare och blivande forskare, till politiker, media och allmänheten. Forska Utan Djurförsök samverkar med aktörer inom Sverige men även internationellt, i olika vetenskapliga, regulatoriska och politiska sammanhang för att främja utvecklingen av metoder som bidrar till att nå målet att avveckla djurförsök och särskilt plågsamma djurförsök.

Forska Utan Djurförsöks arbete, och forskarna vi stödjer, bidrar även till att kunna nå målsättningen i EU:s Direktiv (2010) om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål. I direktivet framgår nämligen målsättningen att "Alla försök på levande djur i vetenskapliga syften och i undervisningssyfte, ska ersättas när det är vetenskapligt möjligt."

Vår verksamhet finansieras i huvudsak genom gåvor och arv från allmänheten, d.v.s. från privatpersoner och organisationer. Därför är informationsspridning och insamlingsåtgärder riktade till allmänheten en viktig del i vårt arbete för att kunna dela ut forskningsanslag.

Insamlingsverksamheten sker huvudsakligen genom egna postala och digitala kampanjer samt information via våra sociala mediekanalet: hemsidan, Facebook och LinkedIn. Vi skickar även ut två olika e-nyhetsbrev, där ett är avsett i första hand för forskare och ett för andra som har anmält att de vill ta del av våra nyheter.

Stiftelsen Forska Utan Djurförsök är sedan mars 2020 godkänd av Skatteverket som mottagare av gåvor där givaren kan få skattereduktion. I december 2023 förnyades godkännandet för ytterligare tre år. Stiftelsen har sedan 1997 beviljats 90-konton av Svensk Insamlingskontroll. Forska Utan Djurförsök är medlem i branschorganisationen Giva Sverige och har godkänts att använda deras märkning Tryggt Givande. Stiftelsen förbinder sig därmed att följa dessa organisationers regler och riktlinjer samt krav på rapporteringar.

Forska Utan Djurförsök är även medlem i Vetenskap & Allmänhet, en ideell förening som arbetar för att främja dialog och öppenhet mellan allmänhet och forskare. Vi är därutöver medlem i föreningen

Stiftelser i Samverkan.

Forska Utan Djurförsök förvaltas av en styrelse med säte i Stockholm, och är registrerad hos Länsstyrelsen Stockholm som utgör tillsynsmyndighet för stiftelser.

Verksamheten bedrivs vid ett kansli med anställd personal (se mer under Förvaltning), i Gamla Stan, kontorshotellet Helio, Slottsbacken 8, 111 30 Stockholm.

Hemsida: www.forskautandjurforsok.se E-post: info@forskautandjurforsok.se Telefon: 08-749 03 40.

Väsentliga händelser under verksamhetsåret

Forska Utan Djurförsöks ekonomi är fortsatt god, särskilt efter att stiftelsen mottog flera stora arv under 2021 och 2022, vilket skapade ett överskott som hanterats genom ökad utdelning av forskningsanslag under 2023 och inför 2024. Under 2023 blev däremot intäkterna från arv ungefär samma nivå som under åren innan pandemin. Samtidigt ökade insamlade gåvor jämfört med 2022, vilket framgår av Flerårsöversikt (se sid 8). Insamlade gåvor 2023 är det högsta beloppet hittills för Forska Utan Djurförsök sett till den senaste femårsperioden.

De årliga forskningsanslagen beslutas av styrelsen, efter förslag från Forska Utan Djurförsöks Vetenskapliga kommitté som under 2022 och 2023, liksom de senaste åren, tagit fram förslagen inom utsatt tid till styrelsen. Styrelsen fattar normalt beslut i december månad om vilka forskare som ska få anslag för nästkommande år.

I december 2022 skulle styrelsen ha beslutat om forskningsanslag som forskare skulle få utdelat inför 2023. Av Forska Utan Djurförsöks årsredovisning 2022 framgår dock att inget av styrelsemötena som hölls under december 2022 blev beslutsföra. Beslutet om anslag för 2023 fattades först i slutet av juni 2023 i stället för i slutet av december 2022 (se mer under Förvaltning, sid 6 och under Flerårsöversikt, sid 8). Totalt fick 17 forskargrupper, efter styrelsebeslut i juni 2023, dela på 4,85 miljoner kr till sina projekt under året, ett för Forska Utan Djurförsök högt totalt anslagsbelopp jämfört med andra år under den senaste femårsperioden.

Se bilaga 1 för en lista över projekt som fått anslag under 2023.

Projekten som har fått anslag har som mål att ersätta djurförsök inom bland annat forskning om hjärt- och lungsjukdomar, HIV-infektioner, hjärntumörer och Alzheimers, tarmsjukdomar och kemikaliesäkerhet. I stället för djurförsök utvecklar forskarna metoder som bygger på användning av datormodeller och avancerade cellmodeller. Forskarna är verksamma vid bland annat Karolinska Institutet, Uppsala universitet och Linköpings universitet.

I december 2023 skulle styrelsen besluta om forskningsanslagen inför 2024, utifrån förslag från stiftelsens Vetenskapliga kommitté. Dock kunde inget av styrelsemötena som hölls under december 2023 fullföljas med en beslutsför styrelse. En del av vetenskapliga kommitténs förslag till anslag beslutades i stället per capsulam. Styrelsen beslutade då om att ge fortsatt anslag till 11 projekt som totalt fick 4,09 miljoner kr att använda under 2024. Detta innebar ett nytt rekord för Forska Utan Djurförsök i totalt beviljade belopp för fortsatt stöd till pågående projekt. Övriga anslag inför 2024 beslutades i februari 2024, se Väsentliga händelser efter räkenskapsårets utgång.

Anslag till nya projekt, som skulle ha beslutats i december 2023, beslutades i stället vid månadsskiftet februari/mars 2024. De 9 forskare som fick beslut om anslag vid detta tillfälle får dela på 2,71 miljoner kronor under 2024, men fick alltså besked om sina anslag med ca 3 månaders fördröjning jämfört med planerat.

Detta innebär totalt sett att det totala beloppet i forskningsanslag som utbetalas inför eller under 2024 uppgår till 6,8 miljoner, vilket är ett nytt rekord för Forska Utan Djurförsök när det gäller totalt utbetalade anslag att använda ett specifikt år.

Effektrapport

Stiftelsen delade ut de första forskningsanslagen 1971 och blev därmed först i Sverige - och bland de första i världen - att ge forskningsanslag specifikt inriktade på att ersätta djurförsök med alternativa

metoder. Under åren har stiftelsen kunnat dela ut miljonbelopp till forskning för att ersätta djurförsök. Vårt arbete är långsiktigt och strategiskt. Det är inte ovanligt att ett forskningsprojekt tar 10 - 15 år från idé till utvärderad och accepterad metod som kan ersätta ett visst djurförsök.

Forska Utan Djurförsöks ändamål är att främja vetenskaplig forskning där djurförsök inte används samt befordra utvecklandet av sådana rön och metoder, att användningen av försöksdjur i synnerhet för plågsamma försök nedbringas med sikte på total avveckling. Under 2023 har ändamålet främjats på ett flertal sätt, och effekter visas enligt nedan.

Forskningsanslag

För att uppnå ändamålet delar vi årligen ut ansökningsbara forskningsanslag till forskare, som har projekt av hög vetenskaplig kvalitet och med stor potential att ersätta djurförsök.

Under 2023 höjde vi åter igen anslagen till forskning för att ersätta djurförsök: Totalt fick 17 forskargrupper dela på 4,85 miljoner kr till sina projekt 2023, vilket är det högsta totala beloppet som Forska Utan Djurförsök hittills delat ut i anslag under ett år.

Målet med projektstöden är alltid att bidra till att nya metoder utvecklas som kan ersätta djurförsök. Detta samtidigt som projekten bidrar till ny viktig kunskap om t.ex. folksjukdomar och hur de kan behandlas samt om hur riskbedömning av t.ex. kemikalier och läkemedel kan förbättras. Projekten som fick anslag under 2023 har till syfte att ersätta djurförsök inom bland annat forskning om hjärntumörer, hjärt- och lungsjukdomar, läkemedelsutveckling, HIV-infektioner, Alzheimers sjukdom och kemikaliesäkerhet. De nya metoderna som utvecklas är ofta baserade på odlade celler och vävnad i avancerade cellmodeller samt användning av datormodeller. Forskarna är verksamma vid bland annat Karolinska Institutet, Stockholms universitet, KTH, Uppsala universitet och Linköpings universitet.

För att följa upp och säkerställa att vi stödjer rätt forskning, i enlighet med vårt ändamål, måste forskarna som fått anslag av Forska Utan Djurförsök redovisa resultat. Detta ska ske dels i form av delredovisningar om/när forskarna ansöker om fortsatt anslag, dels slutredovisningar efter dispositionstidens slut för sista anslaget. Under 2023 inkom flera redovisningar från forskare, som visade att anslagen från oss varit mycket viktiga för att forskningsprojekten skulle kunna utföras. Forskningsprojekten har resulterat i flera publicerade artiklar och resultaten och metoderna har spridits till andra forskargrupper och till företag, t.ex. läkemedelsindustrin, både i Sverige och utomlands.

Bland redovisningarna kan nämnas att Professor Stina Oredsson, Lunds universitet, med framgång har tagit fram ett näringsmedium för cellodling, som innebär att inga animaliska produkter behöver användas. Vanligt är annars användning av fetalt kalvserum, som produceras av blodet från ofödda kalvar i samband med slakt av dräktiga kor i länder där detta är tillåtet. Proceduren har rapporterats ersätta kalvarna för svårt lidande. Utöver djurskyddsproblematiken innebär användning av fetalt kalvserum även ett vetenskapligt problem, då sammansättningen av kalvserum är odefinierat och dessutom varierar mellan produktionssatserna. Att kunna ersätta fetalt kalvserum med ett väldefinierat odlingsmedium utan djurprodukter innebär därför fördelar både för djurskyddet och för forskningen, och kan leda till ökad tillförlitlighet vid användning av cellodling i forskning och riskbedömning. Recept och metod för att tillverka mediet har publicerats i vetenskapliga tidskrifter och är därmed fritt tillgängligt för andra forskare.

Forskaren Pernilla Eliasson, Sahlgrenska universitetssjukhuset, har slutrapporterat sitt projekt för att utveckla en cellodlingsmodell för senor, som enligt rapporten framgångsrikt minskat behovet av djurförsök i studier av bl.a. hur senskador läker. Modellen har spridits till andra forskargrupper vid andra universitet, och ska vidareutvecklas för fler framtida användningsområden.

En annan rapportering inkom från Professor Brun Ulfhake, Karolinska Institutet, som fick anslag för att tillsammans med kollegor på Karolinska Institutet och ett universitet i Holland, fått anslag för att utveckla en sökmotor för att hitta publicerade artiklar om metoder som kan ersätta djurförsök. Sökmotorn finns nu publicerad och tillgänglig för såväl forskare som ledamöter i djurförsöksetiska nämnder, som söker efter metoder som kan ersätta planerade djurförsök. Sökmotorn har fått namnet 3Ranker och den är fritt tillgänglig på <https://www.open3r.org/>.

Även rapporter från forskare som beviljats flerårsanslag, och som ska delrapportera inför utbetalning av kommande års anslag, visar på framsteg i arbetet med att ta fram nya metoder för att ersätta

djurförsök, samt att Forska Utan Djurförsöks anslag är viktiga för att forskningsprojekten ska kunna utföras.

Som ett exempel som visar på att det kan ta lång tid från att forskaren beviljats anslag, tills att forskningsprojektet når sin fulla effekt, kan nämnas att forskaren Martin Andersson, som fick Forska Utan Djurförsöks forskningsutmärkelse Nytänkaren 2019, under 2023 publicerat en vetenskaplig artikel om sin metod för att ersätta Draize ögonirritationstest, ett djurförsök som kan vara mycket plågsamt, där kemikalier och andra substanser sprutas in i ögonen på kaniner. Tack vare stöd från bl.a. Forska Utan Djurförsök, har Martin Andersson med kolleger vid forskningsinstitutet RISE tagit fram en helt djurfri metod, där risk för ögonirritation utvärderas i en datormodell. Nästa mål är att få metoden godkänd som testriktlinje för kemikalier av Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD). Det skulle innebära att resultat från testet ska godkännas inom alla OECD-länder. Inom EU finns också regelverk som säger att om godkända djurförsöksfria metoder finns, så får djurförsök inte användas.

Insamling, informations- och kunskapsspridning

För att kunna dela ut egna, allt högre forskningsanslag samt driva på för att de statliga medlen till forskning som kan ersätta djurförsök ska öka, arbetar Forska Utan Djurförsök med att sprida information och kunskap om behovet av, och möjligheterna med djurförsöksfria metoder. Att sprida kunskap handlar även om att andra centrala aktörer, som forskare, politiker och allmänheten ska inspireras att främja utvecklingen till djurförsöksfria metoder. Vår informations- och insamlingsverksamhet utgör en viktig del för att kunna främja ändamålet.

Stiftelsens generalsekreterare arbetade fortsatt, och ytterligare intensifierat under 2023, även med att leda insamlings- och kommunikationsarbetet. Insamlingskonsult anlätades för att bistå med delar av insamlingsarbetet. Intäkterna från både de postala utskicken och de digitala kampanjerna ökade ytterligare 2023 jämfört med 2022 (efter att ha ökat 2022 jämfört med 2021). Insamlade gåvor 2023 är det högsta beloppet hittills för Forska Utan Djurförsök sett till den senaste femårsperioden (se under Flerårsöversikt, sid 8) och har resulterat i att stödet till forskning för att ersätta djurförsök har kunnat ökas.

Under 2022 sjösatte vi digitala insamlingskampanjer, och under 2023 slog vi nya, egna rekord i insamlade belopp via digitala kampanjer. En digital julkampanj slog också vårt rekord från 2022 på Facebook i antal "gilla", 2023 blev det 2 000 "gilla" samt många fler inlägg som fick över 1 000 "gilla" och fler delningar. Även detta har gett möjlighet att öka stödet till forskning för att ersätta djurförsök.

Under året fortsatte de goda kommunikationsresultaten från 2022 med ytterligare ökning av publicerade nyheter på vår hemsida, i våra sociala medier via vår Facebooksida som har drygt 61 000 följare, samt på LinkedIn och Twitter. På detta sätt sprids viktig information om behovet av, och möjligheterna att ersätta djurförsök till såväl allmänhet som forskare och politiker. Kontot på X (tidigare Twitter) avslutades våren 2024, då plattformen förändrats och inte längre är en bra plattform för att nå ut till våra önskade målgrupper.

Generalsekreteraren deltog, tillsammans med stiftelsens seniora sakkunniga, vid Vetenskapsrådets årliga heldagsseminarium om aktuella djurförsöksfrågor, med ett informationsbord under dagen. Dialoger hölls med flera aktörer som också tog del av Forska Utan Djurförsöks tryckta informationsmaterial.

En av de framgångsrika nyheterna på hemsidan, i vårt nyhetsbrev och med 1 300 "gilla" på Facebook, handlade om att stiftelsens styrelseordförandes bok utkommit, om att ersätta djurförsök med nya metoder: Erik Walum beskriver själv sin bok, med titeln "RETRAIN! Detecting Chemical Hazards Without Animal Testing", som både en dokumentation av forskningsframsteg och en samling innovativa idéer som kan vara till nytta för dagens forskare och toxikologer (giftighetsforskare), som fokuserar på metoder utan försöksdjur. I boken lyfter Erik fram de betydande framsteg som skedde under 1980- och 1990-talet inom utvecklingen av tester som inte kräver djurförsök. Särskilt det framgångsrika arbetet som skedde inom de nordiska länderna. Men Erik beskriver också hur djurförsöksfria tester bemöttes med skepsis bland traditionella toxikologer, innan testerna så småningom accepterades.

Framstegen som beskrivs i boken hade enormt positiva följdverkningar över hela världen, till stora delar tack vare Erik Walum och hans forskarkollega Björn Ekwall. Resultaten från deras projekt MEIC,

som utvärderade om tester på celler kunde visa hur giftiga kemikalier är, fick bland annat en avgörande betydelse för att USA gjorde en helomvändning: USA var, fram till slutet av 1900-talet, ett av länderna som försvarade djurförsöken och på olika sätt motarbetade strävandena att ersätta djurförsök med andra metoder. Efter att Ekvall och Walums MEIC-studiens resultat publicerats, blev USA i stället pådrivande för att ersätta kemikalietesterna som görs på djur. I förordet till boken tackar Erik Walum bl.a. stiftelsen Forska Utan Djurförsök för såväl stödet till MEIC-programmet som stödet till utvecklingen av flera andra metoder som han tar upp som exempel i boken.

Stiftelsens anställda seniora sakkunniga för forskning, är även ledamot och andra vice ordförande i Nationella kommittén för skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål. En sådan kommitté ska finnas i alla EU-länder, i enlighet med EU:s Direktiv (2010) om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål. I Sverige utgör Nationella kommittén även styrgrupp för Sveriges 3R-center vid Jordbruksverket. Seniora sakkunniga har även under året utfört konsulttjänster för Nationella kommitténs räkning. Hon är också ledamot i Centrala Djurförsöksetiska Nämnden och flera styrelseledamöter har erfarenheter av och varit ledamöter i regionala djurförsöksetiska nämnder.

Sammantaget innebär detta att Forska Utan Djurförsök fått en god inblick i, och övergripande kunskap om, läget kring djurförsök och djurförsöksfria metoder i såväl Sverige som internationellt och det har ökat stiftelsens möjligheter till påverkan.

Vid Vetenskapsrådets årliga heldagsseminarium om aktuella djurförsöksfrågor, har seniora sakkunniga de senaste åren varit inbjuden som föreläsare. Även 2023 höll hon, denna gång tillsammans med verksamhetsledaren för Sveriges 3R-center, ett föredrag. Hon var även föreläsare vid Jordbruksverkets årliga djurskyddskonferens samt deltog i en panel om användningen av djur i försök på ett etikseminarium på Karolinska Institutet, arrangerat av deras etikråd.

Seniora sakkunniga medverkar därutöver i en film producerad av Sverige 3R-center där olika perspektiv på möjligheter och utmaningar med att ersätta djurförsök lyfts fram. I filmen lyfter hon fram vad som krävs för att snabba på utvecklingen till djurförsöksfri forskning. I filmen deltar även forskare och politiker samt representanter för företag och myndigheter. En av forskarna som är med i filmen, Gunnar Cedersund, var den första forskaren som fick Forska Utan Djurförsöks forskningsutmärkelse Nytänkaren (2019). Filmen finns sedan våren 2023 tillgänglig på Sveriges 3R-centers hemsida.

Politisk påverkan och opinionsbildning

Politiska beslut har stor inverkan på möjligheterna att nå målet om att ersätta djurförsök med nya metoder. Det handlar om bland annat statlig forskningsfinansiering, forsknings- och innovationsstrategier - både på svensk nivå och inom EU samt i övriga världen.

I EU:s Försöksdjurdirektiv från 2010 finns målsättningen att alla försök, på levande djur i vetenskapliga syften och i undervisningssyfte, ska ersättas när det är vetenskapligt möjligt. Forska Utan Djurförsöks arbete, och forskarna vi stödjer, bidrar till att uppnå den målsättningen.

Genom stiftelsens seniora sakkunnigas arbete i Sveriges Nationella kommitté för skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål, har stiftelsen den vägen kunna bidra med kommentarer till viktiga pågående policyarbeten; regeringens arbete med att ta fram nästa forskningspolitiska proposition, en statlig utredning om hur den framtida forskningsfinansieringen i Sverige ska organiseras samt i arbetet med att ta fram ett projektförslag (i samarbete med bl.a. EU-kommissionen och Holland) angående samarbetet inom EU för utveckling av djurförsöksfria metoder, inom ramen för ERA (European Research Area).

Förvaltning

Forska Utan Djurförsök förvaltas av en styrelse med säte i Stockholm, och är registrerad hos Länsstyrelsen Stockholm som utgör tillsynsmyndighet för stiftelser.

Styrelsen bestod mellan den 1 januari 2023 till 15 juni 2023 enbart av Erik Walum som har varit ordförande i styrelsen sedan 2017. Under första halvan av 2023 var därmed styrelsen inte beslutsfär och inga styrelsebeslut kunde fattas. Efter att Länsstyrelsen den 16 juni 2023 förordnat tre ledamöter till styrelsen, bestod styrelsen under resten av 2023 av Erik Walum samt ledamöterna Susanne Ståhlberg, Eva Diesen och Pernilla Alpmo.

Inom styrelsen har det funnits kunskap och erfarenhet inom bland annat djurförsök och djurförsöksfria forskningsmetoder, arbete i djurförsöksetiska nämnder, ekonomi och ledarskap, näringsliv och företagsledning och juridik. Styrelsens ordförande har bland annat tidigare varit professor i neurotoxikologi samt Vd för biotechföretag. Han har även varit ordförande i Centrala Försöksdjurnämndens alternativutskott, ledamot av det europeiska utvärderingscentrets vetenskapskommitté ESAC (ESAC är rådgivande expertkommitté till EURL ECVAM, EU:s forskningscenter för alternativ till djurförsök) samt medlem av den europeiska forskargruppen för alternativ inom toxicitetstestning (ERGATT).

Verksamheten bedrivs vid ett kansli med anställd personal. De senaste fem åren har stiftelsen haft 3-4 personer anställda. Under 2023 hade kansliet tre tillsvidareanställda (fast anställda) på heltid: en generalsekreterare och kanslichef (lämnade på egen begäran sin tjänst i slutet av december), en senior sakkunnig samt en administratör med uppgifter inom givarservice.

Stiftelsen har även under 2023 haft en kassaförvaltare (ej styrelseledamot) och tillika ekonomi- och redovisningskonsult, som sedan 2008 bl.a. sköter den löpande redovisningen och tar fram ekonomiska rapporter till styrelsen.

Ersättningar till styrelseledamöter och generalsekreteraren framgår av not 3.

Forska Utan Djurförsök har en vetenskaplig kommitté som granskar ansökningarna om forskningsanslag. Kommittén tar fram förslag till beviljande av anslag som sedan styrelsen beslutar om. Vetenskapliga kommittén bestod även 2023 av ledamöter från stiftelsens styrelse som har vetenskaplig kompetens, i detta fall styrelsens ordförande, samt externa personer som forskare och andra experter med spetskompetens inom relevanta forskningsområden.

Vetenskapliga kommitténs arbete leds av seniora sakkunniga som är anställd vid Forska Utan Djurförsöks kansli. 2023 bestod kommittén av 8 personer. Ansökningar om forskningsanslag granskas vid behov även av ytterligare externa experter som tillfrågas utifrån expertis inom aktuella områden för respektive ansökan. Personer som sitter i Forska Utan Djurförsök styrelse och vetenskapliga kommitté kan söka anslag, men får inte delta i eller närvara vid några diskussioner eller beslut rörande sina egna ansökningar. Ansökningar från dessa personer granskas alltid av två externa experter. Inga sådana ansökningar har inkommit under den senaste femårsperioden.

Stiftelsen Forska Utan Djurförsök är, av Svensk Insamlingskontroll, godkänd för 90-konton sedan 1997 samt står därmed under tillsyn av Svensk Insamlingskontroll.

Arbetsordning för styrelsens arbete samt policydokument uppdateras vid behov. Styrdokumenten och policydokumenten, som inte är interna, finns att ta del av på Forska Utan Djurförsöks hemsida, liksom stiftelsens stadgar. På hemsidan finns även, för de senaste fyra-fem åren årsredovisningarna, rapporterna till Svensk Insamlingskontroll och Effektrapporterna som Forska Utan Forska Djurförsök sammanställer för att uppfylla branschorganisationen Giva Sveriges krav.

Styrelsens förvaltning av stiftelsen under 2023 har präglats av att styrelsen under våren inte har varit beslutsmässig, vilket har inneburit att styrelsen inte har fattat flertalet beslut som normalt fattas under första halvan av verksamhetsåret. Sedan nya styrelseledamöter förordnats av Länsstyrelsen i juni kunde beslut om forskningsanslag 2023 fattas samt årsredovisning för verksamhetsåret 2022 inlämnas.

Ordföranden hade under 2022 meddelat att han skulle lämna styrelsen i samband med att hans mandatperiod avslutades vid årsskiftet 2023/2024. Han lämnade därmed sitt uppdrag som ledamot och styrelseordförande vid årsskiftet 2023/2024. Val av ny ordförande och förordnande av ny styrelse skedde i februari 2024, då ny styrelse inte valdes i december 2023, se mer under Väsentliga händelser efter räkenskapsårets utgång.

Det framgår av den ekonomiska redovisningen i denna årsredovisning att stiftelsens ekonomi är fortsatt god. Det ekonomiska resultatet för året blev -7 284 363 kr. Ett ännu större underskott planerades i budgeten för året, i syfte att - i linje med Svensk insamlingskontrolls regelverk - använda en större del av det ackumulerade överskottet från stora arv som erhöles 2021 och 2022 till forskningsanslag. Men, eftersom styrelsen bordlade beslut om en del av forskningsanslagen till efter årsskiftet 2023/2024, så blev underskottet mindre än budgeterat.

Revisor för verksamhetsåret har varit Mats Blomgren, med revisorssuppleanten Tommy Donath, båda

vid revisionsfirman PwC Sverige.

Väsentliga händelser efter räkenskapsårets utgång

1 januari 2024 fanns endast 3 styrelseledamöter och i början av februari lämnade ytterligare en ledamot, Susanne Ståhlberg, styrelsen på egen begäran. Därmed behövde Länsstyrelsen förordna två ledamöter, vilket skedde genom beslut den 20 februari 2024 och styrelsen bestod då av Eva Diesen, Pernilla Alpmo, Anna Kers Hagberg och Maria Valsjö.

Styrelsen beslutade sedan att välja Eva Diesen till ordförande, Maria Valsjö till vice ordförande, Pernilla Alpmo till sekreterare samt att göra fyllnadsval av Kjell Alpmo till suppleant och Inge Skog som ordinarie ledamot.

Styrelsen har så snart den var beslutsfärdig i februari skyndsamt beslutat om forskningsanslag 2024 samt under våren 2024 fattat alla övriga viktiga beslut som styrelsen inte fattade under 2023. Den nya styrelsen vinnlägger sig om samarbete och att se till att förvaltningen sker så att risk för att beslutsfärdighet inte ska ske framåt undviks.

Under januari och februari 2024 var enda kvarvarande firmatecknare för stiftelsen den anställda seniora sakkunniga, som efter att generalsekreteraren lämnat sin tjänst, vid årsskiftet 2023/2024 även förordnats att vara tillförordnad generalsekreterare.

Seniora sakkunniga och tillika tillförordnade generalsekreteraren lämnade på egen begäran sin tjänst i april 2024. Rekrytering av ny generalsekreterare är på gång. Stiftelsen får en ny kassaförvaltare och tillika ekonomi- och redovisningskonsult den 26 maj då den tidigare avslutar sitt uppdrag.

Stiftelsens vetenskapliga kommitté bestod under 2023 av 8 ledamöter. Under mars 2024 meddelade 6 av dessa 8 ledamöter att de inte längre står till förfogande för att ingå i den vetenskapliga kommittén. Nya ledamöter kommer att rekryteras under 2024.

Hållbarhetsupplysningar

Forska Utan Djurförsök har under 2023, liksom tidigare år, haft liten personalstab bestående av tre tillsvidareanställda personer, på heltid.

Forska Utan Djurförsök omfattas av Kollektivavtalet Tjänstemän inom civilsamhället, tecknat mellan Frelia och Unionen samt Akademikerförbunden. Alla anställda finns i Sverige och arbetet utgår från Forska Utan Djurförsöks kansli i Stockholm, Gamla Stan på Slottsbacken 8, samt med flexibelt arbetssätt ("hybrid") med möjlighet att arbeta hemifrån vissa dagar i veckan.

Personalen omfattas av förmåner såsom 37,5-timmarsvecka (vid heltid) och ett årligt friskvårdsbidrag. Kompetensutveckling sker genom deltagande i kurser, seminarier och workshops som arrangeras av bland andra Giva Sverige och/eller annan extern kompetenshöjande utbildning

Resor sker mestadels med tåg, både avseende personalen och styrelseledamöter. Några av styrelsens möten sker digitalt vilket medför minskad miljöpåverkan. Under 2023 hölls inga fysiska styrelsemöten.

När stiftelsen anordnar seminarier eller liknande evenemang, och om vi då har fika eller mat, så serveras vegetariskt. På så sätt bidrar vi till minskad klimatpåverkan. Samma sak gäller i samband med av stiftelsens forskningsutmärkelse Nyttänkaren, och därtill är det vår praxis att enbart bjuda på alkoholfria drycker vid sådana tillfällen.

Förväntad framtida utveckling

Forskningen för att utveckla och vidareutveckla djurförsöksfria metoder går allt snabbare framåt. Metoder som exempelvis "organ på chip", avancerade matematiska modeller och cellmodeller, kommer att kunna ersätta fler djurförsök. Samtidigt behövs mycket större satsningar på denna forskning, både i Sverige och internationellt. Forska Utan Djurförsöks stöd till forskare, som ofta är i början av sin karriär, har flera gånger visat sig vara mycket viktigt för att dessa forskare sedan ska

kunna få finansiering av fler forskningsfinansiärer och kunna ta större kliv framåt i sin forskning.

För att kunna stödja mer forskning har Forska Utan Djurförsök som mål att öka antalet forskningsprojekt att bevilja anslag för samt även öka anslagsbeloppen för projekten. Stiftelsens ekonomi är fortsatt god 2023 och även under 2024 ska stiftelsen hantera ett överskott. Sammantaget finns därmed goda ekonomiska förutsättningar att fortsätta att öka beloppen för forskningsanslagen som delas ut.

En förutsättning framöver för att kunna fortsätta dela ut ökande forskningsanslag är att vi får ökande intäkter från gåvor och arv. Detta innebär att vi måste genomföra intensifierade kommunikations- och insamlingsinsatser. Samtidigt är det osäkert hur det mycket oroliga världsläget och ekonomiska läget kommer att påverka stiftelsens möjligheter att få in ytterligare gåvor framöver.

Stiftelsen kommer att fortsätta arbeta för att synas i sammanhang där vi kan sprida information och kunskap, samt med samverkan och dialog med relevanta samhällsaktörer och politisk påverkan. De närmaste åren är målsättningen att stiftelsen kommer att synas ännu mer i fler relevanta sammanhang.

Flerårsöversikt

	2023-12-31	2022-12-31	2021-12-31	2020-12-31	Belopp i kr 2019-12-31
Anslagsutdelning	8 340 000	600 000	3 860 000	2 700 000	2 600 000
Verksamhetens intäkter	5 850 801	17 633 656	14 482 560	5 086 191	5 824 271
- varav arv och legat	1 270 509	13 172 296	10 399 341	785 857	1 107 601
- varav gåvor	4 437 720	3 732 914	3 453 327	3 848 247	4 050 297
- varav övriga intäkter	142 572	728 446	629 892	452 087	666 373
Medelantal anställda	3	3	4	3	3

Eget kapital

	2023-12-31	2022-12-31
Specifikation av bundet och fritt eget kapital:		
Stiftelse kapital	5 508 825	5 508 825
Ändamålbestämda medel	2 528 050	2 528 050
Totalt bundet eget kapital	8 036 875	8 036 875
Balanserat resultat	20 538 156	8 115 168
Årets resultat	-7 284 363	12 422 988
Totalt fritt eget kapital	13 253 793	20 538 156
Totalt eget kapital	21 290 668	28 575 031

Vad beträffar resultat och ställning i övrigt hänvisas till efterföljande resultat- och balansräkning med tillhörande noter.

Resultaträkning

<i>Belopp i kr</i>	<i>Not</i>	<i>2023-01-01- 2023-12-31</i>	<i>2022-01-01- 2022-12-31</i>
Nettoomsättning		5 564 801	17 157 210
Övriga rörelseintäkter	2	286 000	476 446
		5 850 801	17 633 656
<i>Rörelsens kostnader</i>	3		
Ändamål		-11 502 997	-3 938 714
Insamling		-462 784	-558 557
Administration		-482 804	-496 846
		-	-
Rörelseresultat		-6 597 784	12 639 539
<i>Resultat från finansiella poster</i>			
Resultat från övriga värdepapper och fordringar som är anläggningstillgångar		-1 112 775	-221 713
Ränteintäkter och liknande resultatposter		432 396	5 785
Räntekostnader och liknande resultatposter		-6 200	-623
Resultat efter finansiella poster		-7 284 363	12 422 988
Resultat före skatt		-7 284 363	12 422 988
Årets resultat		-7 284 363	12 422 988

Balansräkning

<i>Belopp i kr</i>	<i>Not</i>	<i>2023-12-31</i>	<i>2022-12-31</i>
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>			
Andra långfristiga värdepappersinnehav	4,5	17 761 963	18 845 040
		17 761 963	18 845 040
Summa anläggningstillgångar		17 761 963	18 845 040
Omsättningstillgångar			
<i>Kortfristiga fordringar</i>			
Kundfordringar		62 000	82 875
Övriga fordringar		5 003	3 000
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		276 805	77 956
		343 808	163 831
Kassa och bank		6 771 625	10 171 839
Summa omsättningstillgångar		7 115 433	10 335 670
SUMMA TILLGÅNGAR		24 877 396	29 180 710

Balansräkning

Belopp i kr	Not	2023-12-31	2022-12-31
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
<i>Eget kapital</i>			
<i>Bundet eget kapital</i>			
Stiftelsekapital		5 508 825	5 508 825
Ändamålsbestämda medel		2 528 050	2 528 050
		<u>8 036 875</u>	<u>8 036 875</u>
<i>Fritt eget kapital</i>			
Balanserad vinst eller förlust		20 538 156	8 115 168
Årets resultat		-7 284 363	12 422 988
		<u>13 253 793</u>	<u>20 538 156</u>
Summa eget kapital		<u>21 290 668</u>	<u>28 575 031</u>
<i>Kortfristiga skulder</i>			
Leverantörsskulder		128 572	144 819
Skatteskulder		16 408	21 273
Övriga kortfristiga skulder		3 258 757	148 965
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		182 991	290 622
		<u>3 586 728</u>	<u>605 679</u>
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		<u>24 877 396</u>	<u>29 180 710</u>

Noter

Not 1 Redovisningsprinciper

Belopp i kr om inget annat anges

Allmänna redovisningsprinciper

Årsredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3).

Redovisningsprinciperna är oförändrade jämfört med föregående år.

Följande redovisnings- och värderingsprinciper är väsentliga att beakta när stiftelsen upprättar årsredovisningen i enlighet med K3:

Resultaträkningen

Verksamhetsintäkter

Endast det inflöde av ekonomiska fördelar som organisationen erhållit eller kommer att erhålla för egen räkning redovisas som intäkt. Intäkter värderas, om inget särskilt anges nedan, till verkliga värdet av det som erhållits eller kommer att erhållas.

Gåvor

Gåvor redovisas som huvudregel som intäkt när de erhålls. En gåva som intäktsförts redovisas antingen som en tillgång eller en kostnad beroende på om gåvan förbrukas direkt eller inte. Gåvor som organisationen avser att stadigvarande bruka i verksamheten redovisas som anläggningstillgångar. Övriga gåvor redovisas som omsättningstillgångar. Gåvor värderas som huvudregel till verkligt värde. I de fall organisationen lämnat en ersättning för att erhålla gåvan minskas gåvans värde med ersättningen.

Bidrag

Bidrag redovisas som intäkt när villkoren för att erhålla bidraget har uppfyllts. Erhållna bidrag redovisas som skuld till dess villkoren för att erhålla bidraget uppfylls. Erhållna bidrag värderas till det verkliga värdet av den tillgång som organisationen fått eller kommer att få.

Försäljning och övriga intäkter

Intäkt vid försäljning av varor redovisas normalt vid försäljningstillfället. Prenumerationer redovisas som intäkt linjärt över prenumerationstiden. Intäkter som inte har med organisationens primära verksamhet att göra redovisas som övriga intäkter.

Verksamhetens kostnader

Ändamålskostnader

Ändamålskostnader är sådana kostnader som kan hänföras till insamlingsstiftelsens uppdrag enligt stadgarna. Till ändamålskostnader räknas även kostnader för opinionsbildande och upplysande verksamhet inom ramen för ändamålet. När stiftelsen har förpliktigt sig att utföra en viss åtgärd gentemot tredje man bokförs detta som en kostnad. För forskningsanslag uppkommer en förpliktelse när stiftelsens forskningskommitté har rekommenderat anslag, styrelsen fattat beslut om anslag och detta skriftligen meddelats mottagaren.

Insamlingskostnader

Med insamlingskostnader menas direkta kostnader för insamlingsarbetet. Direkta kostnader är lönekostnader för de medarbetare som arbetar med insamling, samt kostnader för insamlingsaktiviteter, kampanjer, utskick och givarregister. Hit hör också de till insamlingskostnaderna fördelade gemensamma kostnaderna/samkostnaderna.

Administrationskostnader

Administrationen utgör en kvalitetsgaranti för ändamålet och för givaren. Hit hör kostnader för revision, delar av hyra, administrativa system samt även fördelade gemensamma kostnader/ samkostnader såsom hela eller delar av ekonomifunktionen, lokalvård m m.

Balansräkningen

Tillgångar, skulder och avsättningar värderas till anskaffningsvärde om inget annat anges nedan.

Anläggningstillgångar

Samtliga inköp av inventarier av mindre värde bokförs som kostnad. Stiftelsen är inte skattepliktig men använder skatteverkets definition på mindre värde.

Finansiella tillgångar

Vid anskaffningstidpunkten värderas finansiella tillgångar till anskaffningsvärde med tillägg för direkta transaktionsutgifter.

Efter första redovisningstillfället värderas långfristiga finansiella tillgångar som inte är räntebärande till anskaffningsvärde.

Alla tillgångar som innehas för riskspridning anses ingå i en värdepappersportfölj och betraktas därmed som en post vid värdering enligt lägsta värdets princip respektive vid nedskrivnings- prövning.

Not 2 Övriga rörelseintäkter

	2023-01-01- 2023-12-31	2022-01-01- 2022-12-31
Utdelning Blanche Lindegrens Stiftelse	286 000	278 000
Avkastning ränta ändmålsbestämda medel arv	-	198 446
Summa	286 000	476 446

Not 3 Anställda och personalkostnader

Medelantalet anställda

	2023-01-01- 2023-12-31	2022-01-01- 2022-12-31
Män	-	-
Kvinnor	3	3
Totalt	3	3

**Löner och andra ersättningar samt sociala kostnader
inklusive pensionskostnader**

	2023-01-01- 2023-12-31	2022-01-01- 2022-12-31
Löner och andra ersättningar:	1 636 983	1 685 511
Sociala kostnader och pensionskostnader	632 252	725 292
(varav pensionskostnader)	104 496	150 361
Summa	2 269 235	2 410 803

Ersättning till styrelsemedlemmar utgår med 1 500 kronor per styrelsemöte och heldag.
Generalsekreterarens lön för 2023 var 50 000kr/månad.
I posten "löner och andra ersättningar" ingår bidrag för sjuklön om 4 465 kronor.

Not 4 Andra långfristiga värdepappersinnehav

	2023-12-31	2022-12-31
Akkumulerade anskaffningsvärden:		
-Vid årets början	18 845 040	11 462 603
-Tillkommande tillgångar	76 923	9 921 505
-Avgående tillgångar		-2 539 068
-Nedskrivningar	-1 160 000	
Redovisat värde vid årets slut	17 761 963	18 845 040

Not 5 Andra långfristiga värdepappersinnehav

	Bokfört värde	Marknadsvärde
Depå Alpcot	9 971 510	9 973 416
Depå Swedbank	5 356 779	6 292 332
Depå SEB	2 119 907	2 185 547
Depå Handelsbanken	313 767	298 719
Redovisat värde vid årets slut	17 761 963	18 750 014

Underskrifter

Stockholm de datum som framgår av de elektroniska signeringarna

Eva Diesen
Styrelseordförande

Anna Kers Hagberg

Pernilla Alpino

Maria Valsjö

Inge Skog

Min revisionsberättelse har lämnats den dag som framgår av min elektroniska underskrift

Mats Blomgren
Auktoriserad revisor

Forskningsanslag 2023

Totalt fick 17 forskargrupper dela på 4,85 miljoner kr till sina projekt 2023, vilket är det högsta totala beloppet som Forska Utan Djurförsök hittills delat ut i anslag under ett år.

Här nedan presenteras forskarna och projekten som fick anslag under 2023.

Tomas Bergström, Göteborgs universitet

Projekttitel: Utveckling av läkemedel mot luftvägsvirus utan djurförsök

Anslag: 250 000 kr för 2023

Forskargruppen utvecklar och använder en cellmodell med mänskliga luftvägsceller i stället för att testa på djur, när de utvecklar läkemedel mot olika luftvägsvirus. Fokus ligger på virus som utgör stora hälsohot, såsom Coronavirus och RS-virus.

Matteo Bruschetti, Cochrane Sweden (Skånes universitetssjukhus och Lunds Universitet)

Projekttitel: Skillnader i resultatdata mellan djurförsök och kliniska studier i neonatologi

Anslag: 250 000 kr för 2023

Hur tillförlitliga är data om vad som händer i människa, om informationen kommer från djurförsök? Systematiska utvärderingsstudier, som i detta projekt där resultat från djurstudier jämförs med kunskap från behandling av nyfödda barn, bidrar till bättre vård. Det kan även ge viktig information inför utveckling av djurförsöksfria metoder.

Anna Erlandsson, Uppsala universitet

Projekttitel: Studier av astrocyters roll vid Alzheimers sjukdom med hjälp av humana cellkultur-modeller

Anslag: 350 000 per år 2023, -24 och 25

Detta är ett av flera anslag som går till projekt som syftar till att skapa minimodeller av en mänsklig hjärna för att använda i forskning. I detta projekt fokuserar forskargruppen särskilt på en celltyp som kallas astrocyter, och deras roll vid Alzheimers sjukdom, i hopp om att kunna identifiera framtida behandlingsstrategier. Cellmodellen, som använder mänskliga celler, utgör ett alternativ till att ersätta möss, som är vanliga i denna typ av forskning.

Anna Falk, Karolinska institutet

Projekttitel: Organoider som värd och semi-in-vivo modeller av den humana hjärnan för att ersätta djurförsök

Anslag: 350 000 per år 2023, -24 och 25

Projektet ska minska behovet av djurförsök i forskning om hjärntumörer och andra sjukdomar i hjärnan. En "minimmodell" av hjärnan ger nya sätt att studera hjärntumörer och hitta behandlingsmetoder genom att testa på mänskliga celler i provrör. Idag sker sådan forskning genom att tumörer transplanteras till hjärnan på försöksdjur för att undersöka hur de växer och testa behandlingar.

Marianne Jansson, Lunds universitet

Projekttitel: Ny djurfri lymfoid infektionsmodell; svaret på varför HIV-2 är mindre aggressivt och hämmar HIV-1?

Anslag: 300 000 kr per år för 2023 och 2024

HIV-infektioner studeras idag på apor och genmodifierade möss. I denna metod används i stället vävnad från människor för att få mer kunskap. Målet är att förebygga sjukdom och utveckla bättre behandlingsmetoder med nya metoder utan djurförsök.

Per Malmberg, Chalmers Tekniska Högskola

Projekttitel: Kemisk avbildning för hudpermeationsstudier – en metod för att ersätta djurförsök

Anslag: 150 000 kr för 2023

Med avancerad teknik går det att följa hur olika ämnen tas upp i odlad, donerad mänsklig hud i provrör, i stället för djurtester. Denna känsliga och flexibla metod ska ge ökat skydd för personer som arbetar yrkesmässigt med kemikalier och metaller, men kan även användas för att få ökad kunskap om huden som skyddsbarriär och hur läkemedel ska utformas för att tas upp genom huden.

Ivan Nalvarte, Karolinska institutet

Projekttitel: En ny modell att studera Alzheimers sjukdom i mänskliga minihjärnor

Anslag: 275 000 kr för 2023

I forskning om Alzheimers sjukdom används ofta genmodifierade möss. I detta projekt utvecklas en minimodell av hjärna, med mänskliga hjärnceller och immunceller, som tillsammans ska utgöra en bättre modell i Alzheimers-forskning.

Niloofar Nikaein (Nickaeen), Örebro universitet

Projekttitel: Systembiologi för sepsisinducerad immunsuppression

Anslag: 300 000 kr för 2023

Sepsis är en allvarlig sjukdom med hög dödlighet, och stor risk för lidande när forskningen sker med djurförsök. En kombination av datormodeller och cellmodeller med mänskliga immunceller ska ge bättre förståelse av immunsvarets mekanismer vid sepsis. Ur ett längre perspektiv kan dessa datorgenererade modeller utvecklas till digitala patienter som kan ersätta djurförsök.

Mats Nilsson, Stockholms universitet

Projekttitel: Utformningen av en glioblastom organoid-on-a-chip för läkemedelsutveckling

Anslag: 300 000 kr per år för 2023 och 2024

I detta samarbetsprojekt mellan flera forskargrupper på olika universitet, utvecklas en avancerad cellmodell (organoid-on-a-chip-modell) för glioblastom, en svårbehandlad form av hjärntumörer. Med den nya cellmodellen hoppas forskargrupperna få ett bättre verktyg än dagens djurförsök, för att utveckla fungerande läkemedel mot tumörsjukdomen.

Elin Nyman, Linköpings universitet

Projekttitel: Datormodeller för inflammation som minskar behovet av djurförsök

Anslag: 350 000 per år 2023, -24 och 25

Inflammationer har kopplats till många sjukdomar, såsom cancer, hjärt-kärlsjukdomar och infektionssjukdomar, men det behövs mer kunskap om hur olika immunceller ökar/minskar inflammation. Här skapas datormodeller som ska göra djurförsök överflödiga, genom att ge samma kunskap utifrån data från studier av celler, blod och vävnad från människor

Penny Nymark, Karolinska institutet

Projekttitel: Mot riskbedömning utan djurförsök: Utveckling av Adverse Outcome Pathways för lungcancer

Anslag: 350 000 kr för 2023

Denna kartläggning och beskrivning av mekanismerna bakom lungcancer innebär ökade möjligheter att korrekt identifiera kemikalier och nanopartiklar som kan orsaka lungcancer – snabbare och bättre än med djurförsök.

Ausra Peciulyte, RISE Research Institutes of Sweden

Projekttitel: Validering av en in vitro-metod för att ersätta djurförsök i studier av hormonstörande ämnen

Anslag: 325 000 kr för 2023

Projektet ingår i ett internationellt samarbete för att utvärdera testmetoder. Målet är att visa att cellbaserade tester kan ersätta djurförsök som görs för att undersöka kemikaliers påverkan på vår hormonbalans.

Nicolas Pillon, Karolinska institutet

Projekttitel: Jämförande profilering in silico av skelettmuskelns immunometabola svar

Anslag: 300 000 kr för 2023

Ny teknik resulterat i en enorm mängd molekyllära data för både människa och många andra organismer. I detta projekt utvecklas bioinformatiska metoder för att, utifrån publicerade data, förstå hur inflammation i skelettmuskler påverkar metabolism hos människa, och därmed reducera mängden framtida djurförsök.

Alexandra Stubelius, Chalmers Biologi & bioteknik

Projekttitel: En in vitro plattform för att utvärdera nanomedicin

Anslag: 225 000 kr för 2023

Att leverera läkemedel till specifika vävnader i kroppen med hjälp av nanopartiklar öppnar nya möjligheter för personligt anpassad medicinering. Forskargruppen utvecklar en cellmodell som efterliknar den mänskliga blodmiljön, och som kan ersätta djurförsök för studier av hur nanopartiklar rör sig och interagerar i kroppen.

Jane Synnergren, Högskolan i Skövde

Projekttitel: Minska behovet av djurmodeller genom avancerad 3D in vitro sjukdomsmodell av hjärthypertrofi

Anslag: 300 000 kr för 2023

Vid hjärthypertrofi har hjärtat förstörats till följd av hjärt-kärlsjukdom. Det behövs bättre modeller för att studera sjukdomen och behandlingsmetoder än dagens djurförsök på bl.a. hundar och grisar. Forskargruppen skapar en avancerad 3D-cellmodell med mänskliga celler, som förväntas ge bättre information än djurförsöken.

Erica Zeglio, Stockholms universitet

Projekttitel: Elektrofysiologiska verktyg för tillgänglig, djurfri proarytmisäkerhetsscreening"

Anslag: 225 000 kr för 2023

Nya läkemedel testas alltid för att undersöka risk för biverkningar som skadar hjärtat. I detta projekt utvecklas metoder för att mäta elektrisk aktivitet och bedöma risk för arytm i mänskliga celler. Detta för att mer träffsäkert kunna undersöka risker för människan jämfört med dagens djurtester.

Lena Öhman, Göteborgs Universitet

Projekttitel: Tarmorganoider för studier av tarmsjukdom och läkemedelsmekanismer

Anslag: 250 000 kr för 2023

En mini-organ-modell (organoid) av mänskliga tarmslemhinnan utvecklas och används för att – i stället för att använda djurförsök – studera olika tarmsjukdomar och behandlingsmetoder. Modellsystemet ska ersätta djurförsök, oftast möss som modifierats genetiskt eller kemikaliskt, i forskning om bl.a. irriterabel tarmsjukdom (IBS), inflammatorisk tarmsjukdom (IBD) och tjocktarmscancer.

Följande handlingar har undertecknats den 10 maj 2024

ÅR 2023 digital signering.pdf

(5771257 byte)

SHA-512: 1b975753c69be231474cade68e8915a62ba4f

160df731e39f496a5eccd008f7925fee9b5f41ec65857a

c1850c8eb4e7e52940a32eff6a03d3463a404e4b56046

Underskrifter

2024-05-09 17:59:18 (CET)

Maria Birgitta Linnéa Valsjö

197805256943

Undertecknat med e-legitimation (BankID)

2024-05-10 10:01:06 (CET)

Mats Lennart Blomgren

195905317599

Undertecknat med e-legitimation (BankID)

2024-05-09 13:22:51 (CET)

Pernilla Alpmo

197605050421

Undertecknat med e-legitimation (BankID)

2024-05-09 14:05:32 (CET)

Inge Anders Göran Skog

194202096972

Undertecknat med e-legitimation (BankID)

2024-05-09 15:10:41 (CET)

Anna Christina Kers Hagberg

196208061603

Undertecknat med e-legitimation (BankID)

2024-05-09 18:56:05 (CET)

Eva Frejadotter Diesen

196112152704

Undertecknat med e-legitimation (BankID)

Undertecknandet intygas av Assently

Årsredovisning

Verifiera äktheten och integriteten av detta undertecknade dokument genom att skanna QR-koden till vänster.

Du kan också göra det genom att besöka <https://app.assently.com/case/verify>

SHA-512:

c1a95929f0c6970302a37b2e5afb3b855156badee6e13b4c92a36cc78eef7ec6054a0a039bc42312ca6b945b78e58d94a6c168422c6f08f72f5aaeb9ab12f3b8

Om detta kvitto

Dokumentet är elektroniskt undertecknat genom e-signeringsplattformen Assently i enlighet med eIDAS, Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 910/2014. En elektronisk underskrift får inte förvägras rättslig verkan eller giltighet som bevis vid rättsliga förfaranden enbart på grund av att underskriften har elektronisk form eller inte uppfyller kraven för kvalificerade elektroniska underskrifter. En kvalificerad elektronisk underskrift ska ha motsvarande rättsliga verkan som en handskriven underskrift. Assently tillhandahålls av Assently AB, org. nr. 556828-8442, Holländargatan 20, 111 60 Stockholm, Sverige.

Revisionsberättelse

Till styrelsen i Stiftelsen Forska Utan Djurförsök, org.nr 802004-1441

Rapport om årsredovisningen

Uttalanden

Jag har utfört en revision av årsredovisningen för Stiftelsen Forska Utan Djurförsök för år 2023.

Enligt min uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av stiftelsens finansiella ställning per den 31 december 2023 och av dess finansiella resultat för året enligt årsredovisningslagen.

Grund för uttalanden

Jag har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Mitt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet *Revisorns ansvar*. Jag är oberoende i förhållande till stiftelsen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mina uttalanden.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen. Styrelsen ansvarar även för den interna kontroll som den bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar styrelsen för bedömningen av stiftelsens förmåga att fortsätta verksamheten. Den upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om beslut har fattats om att avveckla verksamheten.

Revisorns ansvar

Mina mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller mina uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder jag professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer jag riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för mina uttalanden. Risker för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på fel, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar jag mig en förståelse av den del av stiftelsens interna kontroll som har betydelse för min revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala mig om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar jag lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar jag en slutsats om lämpligheten i att styrelsen använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen. Jag drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om stiftelsens förmåga att fortsätta verksamheten. Om jag drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste jag i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Mina slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att en stiftelse inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar jag den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Jag måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Jag måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de betydande brister i den interna kontrollen som jag identifierat.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalande

Utöver min revision av årsredovisningen har jag även utfört en revision av styrelsens förvaltning för Stiftelsen Forska Utan Djurförsök för år 2023.

Enligt min uppfattning har styrelseledamöterna inte handlat i strid med stiftelselagen, stiftelseförordnandet eller årsredovisningslagen.

Grund för uttalande

Jag har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Mitt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet *Revisorns ansvar*. Jag är oberoende i förhållande till stiftelsen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mitt uttalande.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förvaltningen enligt stiftelselagen och stiftelseförordnandet.

Revisorns ansvar

Mitt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed mitt uttalande, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot stiftelsen eller om det finns skäl för entledigande, eller
- på något annat sätt handlat i strid med stiftelselagen, stiftelseförordnandet eller årsredovisningslagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot stiftelsen.

Som en del av en revision enligt god revisionssed i Sverige använder jag professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på min professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att jag fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för stiftelsens situation. Jag går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för mitt uttalande.

Stockholm den dag som framgår av min elektroniska signatur

Mats Blomgren
Auktoriserad revisor

ÖHRLINGS PRICEWATERHOUSECOOPERS AB 556029-6740 Sverige

<i>Signerat med Svenskt BankID</i>	<i>2024-05-10 07:21:09 UTC</i>
Namn returnerat från Svenskt BankID: MATS LENNART BLOMGREN	Datum
Mats Blomgren	
Auktoriserad revisor	
	Leveranskanal: E-post